

רג'יאני, פיקולי, מונטאן ודפארדיה ב'וינסנט', פראנסואה, פול וכל האחרים
אחרי התקף הלב הראשון

קולנוע

סרטים

יוחנן. משה ואהרן

וכל האחרים

לעיתים צריך לכתוב על סרט מסוים לפני התחלת הצגותיו בישראל. על-מנת להציל אותו, פשוטו כמשמעו, מאי-הבנה, שתתקם גם ב-עצמו וגם באותם צופים שיסבלו ממפח נפש, כשיילכו לראותו ולא ימצאו את משאת נפשם.

כזה גורלו של סרט בשם וינסנט. פרנ' סואה, פול וכל האחרים, העומד להיות מוצג בביית-קולנוע אסתר, שהיתמחה ב'משך זמן רב במיקצוענים: סרטי פעולה, אימים, וטבח-המוני. לכן, הגה אזהרה: וינסנט, פראנסואה פול וכל האחרים הוא סרט בלי מכות, בלי סנסציות, בלי אלימות ובלי אונס. על כן, מוטב לו לישאר לי המצוי הנוהג, כשנדמה לו שרימו אותו בבית-הקולנוע, להפריע, קדם כל, לסר' בביתם אותו (והמעניין שאומץ ציבורי זה מתגלה רק באולמות חשוכים) לדעת זאת מראש. ואם הרעיון אינו מוצא חן בעיניו, שפשוט ידיר רגליו מאולם-קולנוע זה שעה שיציגו את הסרט הזה.

לעומת זאת, הרוצים לראות סרט משר' בה, אחד מאותם סרטים המשקפים נאמ' נה את התקופה, חייבים לראותו, ולא רק שעות שמשותפים בו כמה מן האווירה הגדולים של הבד הצרפתי, כמו איוו מוני טאן, מישל פיקולי וסר' רג'יאני, אלא מפני שהבמאי, קלוד סוטה, הופך בהדרגה לאחד היוצרים האישיים, המלוטשים והמקי' צועים ביותר היום באירופה.

דוקטור לתסריטים. קלוד סוטה הוא אחד מאותם קולנוענים שהגיעו לבימוי דרך סדרונות ארוכה, וצבירת ניסיון בשירותים של אחרים. במשך שנים נחשב כאחד ה'תסריטאים המוכשרים בצרפת. עבד עם כל סוגי הבמאים האפשריים, מן הוותיקים והממוסדים ביותר ועד לצעירים ה'מרדנים ביותר, והגיע לידי כך שזכה אפ' לו לכינוי "דוקטור לתסריטים". כלומר, בכל פעם שמישהו נקלע לבוך ולא ידע כיצד לצאת ממנו, היו מרימים טלפון לסוטה, שכורכים את כישורונותיו לכמה ימים, וקוגים ממנו כמה תפניות בעלילה, וזאת, מבלי שיזכירו את שמו, בקשר למר' צר המוגמר (ברוב המקרים, הוא דווקא היה די מרוצה מעובדה זו).

בתחילת שנות השישים, עשה עם ליגו וגטורה מותחן בשם חשוף לסכנה, ובי' עיקבות הצלחתו התנפלו עליו בהזמנות לסרטים דומים. סוטה, שלא המתח עניין אותו בספור אלא האנשים, סירב. במשך ארבע שנים שמישהו נקלע לבוך ולא ידע כיצד לצאת ממנו, היו מרימים טלפון לסוטה, שכורכים את כישורונותיו לכמה ימים, וקוגים ממנו כמה תפניות בעלילה, וזאת, מבלי שיזכירו את שמו, בקשר למר' צר המוגמר (ברוב המקרים, הוא דווקא היה די מרוצה מעובדה זו).

בתחילת שנות השישים, עשה עם ליגו וגטורה מותחן בשם חשוף לסכנה, ובי' עיקבות הצלחתו התנפלו עליו בהזמנות לסרטים דומים. סוטה, שלא המתח עניין אותו בספור אלא האנשים, סירב. במשך ארבע שנים שמישהו נקלע לבוך ולא ידע כיצד לצאת ממנו, היו מרימים טלפון לסוטה, שכורכים את כישורונותיו לכמה ימים, וקוגים ממנו כמה תפניות בעלילה, וזאת, מבלי שיזכירו את שמו, בקשר למר' צר המוגמר (ברוב המקרים, הוא דווקא היה די מרוצה מעובדה זו).

ני כחמש שנים, את כאלה הם החיים, תי' אור משבר בחייו של אדריכל, המסופר מנקודת המבט של האיש שנפצע אנושות בתאונת-דרכים, והווה את עברו במיטת בית-חולים. התאונה, מפורקת לפרטיה ה'קטנים ביותר, חוזרת וצפה בתוך תודעתו, ואין ספק שמיבצע וירטואוזי זה של תי' אור סובייקטיבי של עצמות אדם וחלקי' מתכת הנמכעים זה בזה במהירות גבוהה, זיכה את הסרט בהדים גדולים.

אלא שמאחרי התאונה מצטיירת דמותו של אדם המשקיף בפיקחון מוחלט אל עבר בני גילו, אל משברי גיל הארבעים, אל אותה שיכתב אנשים המתוארת כ'ממוסדת', המשמשת מטרה לחיצי ה'לעג ולקולות המחאה של כל המורדים וה'מתקדמים למיניהם.

סוטה מתאר, לאמיתו של דבר, את בני גילו (הוא חגג לא מזמן את יום הולד'ו ה-50). נקודת השקפתו היא זו של אדם המרכיב תמונה שלמה מהפרטים ה'פזורים שמהם נרקמת המציאות היומיומית. **ללא כחל ושרק.** בפרוצה והשוטר למשל, התאמץ איש בן 40 להקנות טעם לחייו. כוונה זו הסתתרה מאחורי סיפור שהורכב על שוטר המתכנן פשע ושולח כנופיית לא-יוצאים לבצע אותו, רק על-מנת שיוכל ללכוד אותם בשעת מעשה ולהתפאר במיבצעו. סיוור ורוזלי, שהיה עימות בין שני דורות ושתי השקפות חיים, המיוצגות על-ידי מונטאן המבוגר וסמי פריי הצעיר, המתמודדים על ליבה של רומי שניידר, נעזר בדליקה קטנה, כדי להדגיש שיא דרמאטי מסויים.

אבל בכל הסרטים הללו, העיקר, בסופו

של דבר, הוא תיאורם של האנשים, שחיו מיספר לא-מבוטל של שנים על כדור-הארץ, ואין להם מה להראות אחרי כל השנים הללו. אנשים אלה, וחיייהם, ללא כחל ושרק, הם וינסנט, פראנסואה, פול וכל האחרים, והסיבה להצלחתו העצומה של הסרט בצרפת.

גיבוריו של סוטה מתקרבים כאן כולם לגיל החמישים, אל סף הויקנה. צל המוות אינו מש מן האופק, אף כי מעולם אינו מהווה יותר מאיום-גרדיא. במרכז הסרט קבוצת ידידים, כולם מן הדור שהיה צעיר בזמן המחלת והמלחמה, והיום הם מסור' דרים, מטופחים, בורגנים לכל דבר. **בצל ההבטחות.** אלא שהחזות החל'קה, ככל שמתבוננים בה מקרוב, מסתברת כמחוררת בסדקים. איש-העסקים המשגי' שג למראית-עין נשחק במערכת הפיננ' סית הסוכבת אותו ונכסיו מתמוטטים. ליבו שולה אזהרות ראשונות, והמרץ ה'אופטימי והחייכני של העבר, מפנה מקו' מו למסריה, להילוך הזהיר ולהשלמה עם המציאות. הרופא שדיבר פעם על מירפ' אות-חינם לעניים ורפואה לעם, נוצץ ב' מירפאתו המפוארת ברובע יקר בפריס, אבל מאחרי החיצוניות שבעת-הנחת מס' תחרים יובש והתמרמרות, חיי-מישפחה הרוסים, חוסר-אמון וחוסר-ביטחון בסו' בביתם אותו, הסופר שהתכוון לכתוב את הרומן הגדול על המחלת השאיר את גיבורו מזה שנים, עם רובה מכון אל האויב, שעה שהוא, הסופר המבטחי, מקפץ מכתבה לכתבה, על נושאים מרתקים כמו "הרקדנית הרומניה בעלת הרגל המיכ' ב'ת".

סוטה ניצב לו מן הצד, מתבונן במאור' עות הקטנים שמהם בנויים חיי ידידים אלה, קולט כל נייע עפעף, כל קמט חדש שנחרש בפניהם, כל ברק שמתעמעם בעיי' גיים. הוא עוקב אחרי היחסים המשתנים ביניהם לבין בנות-זוגם, יוצר עולם מלא חמימות ועצב בעת ובעונה אחת, ומתייחס באהבה והבנה לכל הדמויות, ללא יוצאת מן הכלל.

צורות דומות. ואם הסרט כולו גראה כפרי עבודה אוהבת ומסורה, אין בכך פלא. סוטה הוא איש הנאמן לשותפיו, וחזר אליהם שוב ושוב. לקלוד נרו, שעל סיפרו מבוסס הסרט והו סירטו השלישי עם סוטה; לתסריטאי דאבאדי, הסרט ה'פיקולי (כשלא הופיע בסיוור ורוזלי לפני המצלמה, ליווה קולו את הסרט, כמספר); למונטאן זהו סרט שני עם סוטה, וכן גם לרבים משחקני-המישנה ומן הצוות הסכני. ונוסף אליהם אחד, שחקן שהיום רואים בו את בלמונדו החדש של הבד הצרפתי. שמו ג'ראר דפרדיה, והוא מגלם בסרט את הדור הצעיר, אשר בעוד עש' רים שנה יהיה בדיוק כמו וינסנט, פרנ' סואה, פול וכל האחרים, לזרות שהיום הוא עדיין משתעשע בחיקות לקאריירה מזהירה כמתאגרף מיקצועי.

בסך הכל, סרט על אנשים פשוטים, נשמע משעמם ומפחיד אבל זה אמיתי, כן, נגזר בכל מקום. אל יאמרו כי זה "צרפתי מאד ולא נוגע לנו", כי ליוחנן, אהרון, משה וכל האחרים מצפון-תל-אביב, יש צרות דומות מאד.

מיילס וריינולדס: בתוך הטבע

עם זאת, תחושת האדם בתוך הטבע, המציאות את כל סרטיו של סאראפיאן, הנחתו שהאדם איבד את התום המקורי של שחר נעוריו, הסתאב, ואף אם ירצה היום לשוב אליו, לא יוכל עוד, השלמותו עם חוקי הטבע אך לא עם חוקי האדם, כל אלה מעניקים לסרט מימד הרבה יותר מעניין מכפי שאפשר לחוש משמו המבלבל, מן ה'פירסומת הרבה שליוותה את מותו של אחד מאנשי הצוות בשעת ההסרטה, או מן הסיפורים הפיקטיביים שצאו מס' ביב לברט ריינולדס, שרה מיילס, ויחסייהם באותה תקופה.

שוד הרכבת

החדש

האיש שאהב את קאט דאנסנינג (אופיר, תל-אביב, אר' צות-הבית) — כנופיה שודדת רכבת וגנולטת להרים, יחד עם גברת תימהונית אחת, שהיתה במיקרה עדה למעשה. בעיירה השכנה מתארגנת קבוצת מתנדבים היוצאת בעיקבות השוודים, ואליה מצ' טרף גם בעלה של הגברת. במשך המירוף מתקלפת ה'שיכבה החיצונית של הדמויות, ומה שניראה תחילה כ'סרט-פעולה הופך דרומה, המתפשטת בעת-יובעונה-אחת לכיוונים רבים.

למעשה, מי שילך לראות סרט זה מתוך ציפייה למע' רבון מן השורה, ודאי שיתאכזב. כי הבמאי ריצ'ארד סא' ראפיאן, הראוי למקום מיוחד בשלו בעולם הסרטים הא' מריקאי, בשל כמה סרטים קטנים ויוצאי-דופן ששעה עד היום, (למשל התיקוה שבנקמה) מעוניין הרבה יותר במה שקורה בתוך הדמויות מאשר במה שמתגלה כלפי חוץ. בשלבים ראשונים נדמה כאילו זה צריך להיות גילגול נוסף של הבצע המעביר אנשים על דעתם, נוסח סיארה מאדרה. אחר-כך, תוך תיאור היחסים בין הרוזף לנרדפים מצ' טלצלים הדים של בודדדים הם אמיצים, שם הזדהה ה' שרף עם הבורק העצמאי הגמולט, יותר מאשר עם חבריו למצוד. אפשר להמשיך ולצטט השפעות שונות, אולם בסו' פו של דבר, הסיבה היחידה לציטוט זה היא רק העובדה שהתסריט (של אלינור פרי, מחברת דויד וליזה), מנסה לחבוק יותר מדי, אך ברוב תיאבונה, אינה מספיקה לעכל את הכל.

